

Kommunal- og regionaldepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Deres ref: **Vår ref:** 2010/56194-2   **Arkivkode:** 008   **Dato:** 30.08.2010

Høring - forslag til endringer i valgloven. Høringuttalelse fra Statens råd for likestilling av funksjonshemmede

Vi viser til høringsbrev av 31.5.10. Statens råd for likestilling av funksjonshemmede har kommentarer til følgende punkter i høringsnotatet:

Kap. 2.5 Tilrettelegging for funksjonshemmede

Valgforskriften åpner for bruk av "andre lokaler" dersom det ikke finnes lokaler som er lett tilgjengelige og hvor alle velgerne kan ta seg inn i uten å måtte be om hjelp. Andre lokaler kan benyttes dersom det ikke er mulig eller det vil være uforholdsmessig dyrt å gjøre lokalene tilgjengelig for alle velgere (§26 og § 30). Rådet mener at man da også må vurdere permanent flytting av valglokale.

Rådet mener § 9 i Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven bør legges til grunn ved vurderingen av uforholdsmessighet, dvs. at det "Ved vurderingen av om utformingen eller tilretteleggingen medfører en uforholdsmessig byrde skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, hvorvidt virksomhetens alminnelige funksjon er av offentlig art, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen, virksomhetens ressurser, sikkerhetsmessige hensyn og vernehensyn." Rådet kan ikke se at det er noen grunn til at det ikke skal være samme krav til vurdering av uforholdsmessighet i de to lovene. For rådet er tilretteleggingens effekt for å redusere funksjonshemmende barrierer spesielt viktig.

Det er positivt at det står i forskriften at blinde og svaksynte skal kunne avgi stemme uten å måtte be om hjelp ved forhåndsstemmegiving (§26) og på valgtinget (§30). Rådet ønsker likevel å peke på at enkelte vil trenge hjelp for å avgi stemme. Rådet mener det bør åpnes for at blinde og svaksynte kan ha med ektefelle eller en annen betrodd person inn i stemmeavlukket. Å få hjelp fra en valgfunksjonær kan oppfattes som problematisk i små kommuner eller valgkretser hvor "alle kjenner alle".

Rådet mener det bør være en målsetting at alle valglokaler skal være universelt utformet senest ved kommunevalget i 2015. For å nå målet mener rådet det bør utarbeides en plan for systematisk oppgradering av eksisterende valglokaler til universell utforming eller flytting til universelt utformet lokale. Rådet anbefaler at en vurderer om en slik plan kan tas inn som et

tiltak i Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009 – 2013 ved første rullering av planen.

Etter Plan- og bygningsloven § 31-4 kan det gis forskrift om opparbeiding av bestemte typer tiltak eller bestemte typer eksisterende bygninger, anlegg eller uteområder til universell utforming, med tidsfrist. Rådet foreslår en forskriftsfesting som omfatter valglokaler og kommunestyresaler, med frist til kommunevalget i 2015. Tilrettelagte valglokaler og kommunestyresaler er nødvendig for at personer med funksjonsnedsettelse kan utøve sine grunnleggende borgerrettigheter. Manglende tilrettelegging fører til at den formelle likestillingen ikke blir reell og at funksjonshemmede diskrimineres.

Rådet er glad for at Kommunal- og regionaldepartementet i samarbeid med Norsk Form har fått utviklet en designløsning for tilrettelegging inne i lokalet som etter planen skal tilbys norske kommuner ved neste valg. Men rådet mener som nevnt at det på sikt i tillegg er nødvendig å forskriftsfeste kravet om universell utforming av valglokaler og kommunestyresaler og iverksette en planmessig oppgradering med sikte på universell utforming innen 2015.

Kap. 2.5.2 Evalueringen

Det vises her til at det er foretatt evaluering av valget – bl.a. svarte 63 % av kommunene at alle valglokalene var tilpasset funksjonshemmede. Det er positivt at det foretas målinger, men rådet mener disse bør baseres på bruk av tilgjengelighetsindikatorer. En måte å gjøre det på er å plukke ut et utvalg valglokaler over hele landet og foreta målinger på de samme sjekkpunktene ut fra standarder for tilgjengelighet/universell utforming. Sjekkpunktene kan knyttes opp til "[Tilgjengelighet til valg. Veileder til kommunene](#)".

Kap. 2.13 Informasjon til velgere

Kap. 2.13.3 Departementets informasjonsvirksomhet

Rådet understreker betydningen av at informasjon om valget og stemmegivningen også lages på tegnspråk. Informasjon på tegnspråk kan distribueres til målgruppen via både internett og via interesseorganisasjonene og lokallag. I tillegg må informasjon på tegnspråk om stemmegivningen og prosedyrer være godt synlig i valglokalene.

Rådet mener det bør tas inn en bestemmelse i valgloven om rett til informasjon om valg og stemmegivning på tegnspråk og mener at et slikt forslag bør vurderes i tilknytning til utredningen om tilgang til varer, tjenester og informasjon for personer med nedsatt funksjonsevne. Rådet håper departementet kan følge opp et slikt forslag.

Kap. 5.1 Spørsmål om det bør være mer likeartet utforming av stemmesedler

Ved utformingen av stemmesedlene skal det legges vekt på at stemmesedlene skal være lesevennlige (§19 i valgloven). Spørsmål i tilknytning til brekking av stemmesedler er tatt opp i dette punktet. Rådet er enig i at informasjon alene ikke er et tilstrekkelig virkemiddel om en skal sikre at tilnærmevis alle skal forstå framgangsmåten for brekkingen. For eksempel kan blinde verken se farger, mønster, raster osv. Skal blinde stemmegivere kunne brette riktig må det være noe taktilt eller en glatt og matt side av stemmeseddelen. Rådet ber om at

behovene til blinde stemmegivere blir ivaretatt av arbeidsgruppa som skal utforme regler i forskriften om utforming av stemmesedler.

Med vennlig hilsen

Henning Aanes
rådsleder

Anny Skarstein
sekretariatsleder